

B9-0170/2024

11.3.2024

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pareiškimo

pateiktas pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl Rumunijos nacionalinių vertybių, kurias neteisėtai pasisavino Rusija,
grąžinimo
(2024/2605(RSP))

**Cristian Terheş, Anna Fotyga, Kosma Złotowski, Witold Jan
Waszczykowski, Anna Zalewska, Jadwiga Wiśniewska, Adam Bielan,
Eugen Jurzyca**
ECR frakcijos vardu

B9-0170/2024

Europos Parlamento rezoliucija dėl Rumunijos nacionalinių vertybių, kurias neteisėtai pasisavino Rusija, gražinimo (2024/2605(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 6 ir 167 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) preambulę bei 2, 3, 4 ir 21 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos preambulę ir 22 straipsnį,
- atsižvelgdamas į 1954 m. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvenciją (Hagos konvencija), į jos pirmąjį protokolą, taikomą okupuotoms teritorijoms, ir į antrąjį protokolą dėl sustiprintos kultūros vertybių apsaugos,
- atsižvelgdamas į Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statuto 8 straipsnio 2 dalį,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl baudžiamųjų nusikaltimų kultūros vertybių srityje (Nikosijos konvencija),
- atsižvelgdamas į 1948 m. gruodžio 10 d. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 21 d. Tarybos išvadas dėl ES požiūrio į kultūros paveldą konfliktų ir krizių metu,
- atsižvelgdamas į 1972 m. lapkričio 16 d. UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvenciją,
- atsižvelgdamas į 2003 m. spalio 17 d. UNESCO deklaraciją dėl tyčinio kultūros paveldo naikinimo,
- atsižvelgdamas į 1966 m. gruodžio 16 d. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,
- atsižvelgdamas į 2015 m. ataskaitą „Kultūros paveldo svarba Europai“¹,
- atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 22 d. Komisijos komunikatą „Jaunimo, švietimo ir kultūros politikos vaidmuo kuriant stipresnę Europą“ (COM(2018)0268),
- atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 22 d. Komisijos komunikatą „Nauja Europos kultūros darbotvarkė“ (COM(2018)0267),
- atsižvelgdamas į 2017 m. lapkričio 14 d. Komisijos komunikatą „Europinės tapatybės

---

¹ Kultūros paveldo svarbos Europai konsorciumas, „[Kultūros paveldo svarbos Europai galutinė ataskaita](#)“, 2015 m. birželio mėn.

stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d.“ (COM(2017)0673),

- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo principų deklaraciją,
- atsižvelgdamas į 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaraciją, kuriai pritarė 27-ių valstybių narių ir Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento bei Europos Komisijos vadovai,
- atsižvelgdamas į savo ankstesnę 2020 m. rugsėjo 17 d. rezoliuciją dėl Europos kultūros gaivinimo²,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją dėl Naujosios Europos kultūros darbotvarkės ir ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos įgyvendinimo³,
- atsižvelgdamas į savo 2017 m. liepos 5 d. rezoliuciją dėl ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos kūrimo⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. sausio 20 d. rezoliuciją dėl ilgalaikio Europos kultūros paveldo metų politinio poveikio užtikrinimo⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2019 m. sausio 17 d. rezoliuciją dėl tarpvalstybinių prašymų gražinti meno kūrinius ir kultūros vertybes, pagrobtas per ginkluotus konfliktus ir karus⁶,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. gruodžio 11 d. rezoliuciją dėl Naujosios Europos kultūros darbotvarkės⁷,
- atsižvelgdamas į 2018 m. sausio 22 d. Tarybos išvadas dėl integruoto požiūrio į išorės konfliktus ir krizes,
- atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 8 d. Tarybos išvadas dėl poreikio kultūros paveldui suteikti svarbią vietą visų sričių ES politikoje⁸,
- atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikatą dėl ES kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų plano (COM(2022)0800),
- atsižvelgdamas į UNESCO pasaulinės kultūros politikos ir darnaus vystymosi konferencijos (MONDIACULT 2022) galutinę deklaraciją,
- atsižvelgdamas į Peticiją Nr. 1168/2023 dėl prašymo gražinti Rumunijos nacionalines vertybes ir istorinius archyvus iš Rusijos, kurią pateikė Rumunijos pilietis Mihai Igna asociacijos „Kartu mes užtikriname gerovę“ (rum. *Impreuna aducem bunastare*) vardu,

---

² OL C 385, 2021 9 22, p. 152.

³ OL C 177, 2023 5 17, p. 78.

⁴ OL C 334, 2018 9 19, p. 112.

⁵ OL C 456, 2021 11 10, p. 24.

⁶ OL C 411, 2020 11 27, p. 125.

⁷ OL C 388, 2020 11 13, p. 30.

⁸ OL C 196, 2018 6 8, p. 20.

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi tikroji kultūros vertė yra tai, kad ji yra žmogiškumo, demokratijos ir pilietinio aktyvumo išraiška, kuri gali būti nepaprastai svarbi skatinant darnų vystymąsi;
  - B. kadangi Europa yra kultūrų ir unikalaus kultūros paveldo bendrija, grindžiama bendromis vertybėmis, istorija ir nuolatine integracija;
  - C. kadangi kultūros paveldas yra vienas pagrindinių civilizacijos elementų, pavyzdžiui, turinčių simbolinę vertę ir įkūnijančių visuomenę vienijančią žmonijos kultūrinę atmintį; kadangi kultūra ir kultūros paveldas teikia daug galimybių skleisti Europos Sąjungos vertybes, stiprinti įvairias jos tapatybes ir padėti pasiekti jos tikslus visame pasaulyje, taip pat prisidėti prie pasaulinių uždavinių sprendimo;
  - D. kadangi Europos integracijos kultūros plotmė tebėra viena iš mažiausiai išvystytų plotmių, kiek tai susiję su aktyviu Europos institucijų dalyvavimu arba, tiksliau, jų nedalyvavimu;
  - E. kadangi kultūros paveldo grobimas ir neteisėtas sunaikinimas kelia didelę grėsmę tam, kas suteikia Europai unikalumo, t. y. jos senoms ir įvairioms kultūroms ir kultūros paveldui;
  - F. kadangi Rumunijos nacionalinės vertybės yra vertingų kultūros, religijos ir istorinių objektų rinkinys, 91,48 tonos sveriantis aukso lobis, šiandien vertinamas daugiau kaip 5 mlrd. EUR, karališkosios brangakmenių ir retų monetų kolekcijos, taip pat istoriniai archyvai; kadangi pagal Rumunijos ir Kremliaus susitarimą Rusija privalėjo saugoti šias vertybes, kol bus įmanoma jas grąžinti Rumunijai; kadangi 1918 m. pradžioje naujoji SSRS vyriausybė nutraukė visus diplomatinius santykius su Rumunija ir konfiskavo Rumunijos nacionalines vertybes, todėl tam tikrą jų dalį, įskaitant visą aukso lobį, Rusija iki šiol laiko neteisėtai;
  - G. kadangi Rumunijos nacionalinių vertybių grąžinimui buvo sukurta ir 2003–2019 m. veikė Rumunijos ir Rusijos jungtinė komisija; kadangi per jungtinės komisijos posėdžius Rumunijos delegatai pateikė įrodymų dėl Maskvoje laikomų Rumunijos nacionalinių vertybių, įskaitant Rumunijos nacionalinio banko⁹ laikytus originalius dokumentus dėl aukso lobia perdavimo Rusijai su sąlyga, kad pasibaigus konfliktui jis bus grąžintas; kadangi Rusija šių įrodymų neginčijo ir pripažino savo pareigą vertybes grąžinti;
  - H. kadangi Rumunijos nacionalinės vertybės turi didžiulę istorinę ir kultūrinę vertę Rumunijos gyventojams, jie siekia šių vertybių grąžinimo, kuriuo būtų sudarytos sąlygos teisingumui ir istorinės žalos atitaisymui po to, kai vertybės buvo neteisėtai pasisavintos ir Rumunijos gyventojams neleidžiama naudotis jų teisėtu paveldu;
  - I. kadangi kitos Europos šalys taip pat susidūrė su tuo pačiu metu nacistinės Vokietijos ir SSRS vykdytais grobimais; kadangi, apytikriais vertinimais, dėl nacistinės Vokietijos ir SSRS Raudonosios armijos, įskaitant specializuotas „trofėjų brigadas“, vykdytų

---

⁹ Rumunijos nacionalinis bankas, „[Amžių trunkanti nebaigta Rumunijos nacionalinio banko vertybių istorija Maskvoje](#)“, svetainė perskaityta 2024 m. kovo 11 d.

sistemingų grobimų per Antrąjį pasaulinį karą iš Lenkijos buvo pavogta arba apgadinta daugiau kaip 516 000 meno kūrinių; kadangi Lenkija Rusijos valdžios institucijoms pateikė apie 20 prašymų grąžinti tūkstančius per Antrąjį pasaulinį karą pavogtų objektų; kadangi 2022 m. rugsėjo mėn. Lenkijos pateikti prašymai Rusijai apėmė oficialų restitucijos prašymą grąžinti septynis paveikslus, kuriuos SSRS pajėgos pavogė iš muziejų bei rūmų ir kurių buvimo vietą dabar galima atsekti iki Puškino valstybinio vaizduojamosios dailės muziejaus Maskvoje;

- J. kadangi, siekiant išsaugoti kultūrų įvairovę ir ja džiaugtis bei siekiant apsaugoti visuotinę kultūros paveldo vertę, itin svarbu grąžinti iš kilmės šalies neteisėtai išgabentą kultūros paveldą;
- K. kadangi Rusijos veiksmai, susiję su Rumunijos nacionalinėmis vertybėmis, nėra pavieniai; kadangi įvairiais amžiais panašius Rusijos piktnaudžiavimo veiksmus patyrė įvairios Europos valstybės, pvz., Lenkija, Ukraina ir Latvija;
- L. kadangi kova su Rusijos imperIALIZMU ir agresija turi apimti pastangas užtikrinti Europos kultūros paveldo, įskaitant Rumunijos nacionalines vertybes, grąžinimą ir šį paveldą išsaugoti;
- M. kadangi Rusija parodė pasikartojantį polinkį į agresiją, ne tik siekdama išplėsti savo teritorinę įtaką, bet ir naikindama mūsų bendrą Europos tapatybę, vertybes ir europinį paveldą;
- N. kadangi SESV 167 straipsnio 1 dalyje teigiama, kad „Sąjunga prisideda prie valstybių narių kultūrų klestėjimo, gerbdama jų nacionalinę ir regioninę įvairovę ir kartu išskeldama bendrą kultūros paveldą“; kadangi straipsnyje taip pat nurodyta, kad ES gali tai įgyvendinti „siekdama skatinti valstybes nares bendradarbiauti“, o prireikus – „paremti ir papildyti jų veiklą“ konkrečiose srityse; kadangi šios sritys apima „Europos tautų kultūros ir istorijos geresnį pažinimą ir populiarinimą“ ir „europinės reikšmės kultūros paveldo išsaugojimą ir apsaugą“;
- O. kadangi ES, kaip juridinio asmens statusą turinti tarptautinė organizacija (ES sutarties 47 straipsnis), gali palaikyti ryšius su kitomis organizacijomis ir ypatingą reikšmę turėtų skirti bendradarbiavimui su JT ir specializuotomis jų organizacijomis, taip pat tarptautinių susitarimų sudarymui;
- P. SESV 167 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „Sąjunga į kultūros aspektus atsižvelgia imdamasi veiksmų pagal kitas Sutarčių nuostatas“;
- Q. kadangi 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje ES lyderiai įsipareigojo siekti „Sąjungos, kuri saugo mūsų kultūros paveldą ir skatina kultūrų įvairovę“;
- R. kadangi 2012 m. Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja priėmė rezoliuciją Nr. 1896 dėl Rusijos Federacijos pareigų ir įsipareigojimų vykdymo, kurioje Rusijos Federacija raginama vykdant tiesiogines derybas su atitinkamomis šalimis toliau stengtis greitai išspręsti dar neišspręstus klausimus dėl kultūros vertybių ir kitokio turto grąžinimo;
- S. kadangi JT tarptautinio kultūrinio bendradarbiavimo principų deklaracijoje patvirtinama, kad kultūros paveldas yra bendro žmonijos paveldo dalis ir, jeigu jis yra

išgabentas be jo teisėtų savininkų sutikimo, jis turėtų būti jiems gražintas;

- T. kadangi kultūros paveldo sunaikinimas ir grobimas per ginkluotus konfliktus yra sunkūs išpuoliai prieš žmogaus orumą ir žmogaus teises;
- U. kadangi Europos Parlamento Kultūros ir švietimo komiteto 2022 m. užsakytame tyrime¹⁰, atliktame po Rusijos invazijos į Ukrainą, pateikiama nauja perspektyva apie kultūros paveldą, kuris turi būti laikomas ir neatsiejamai su žmogaus teisėmis susijusiu dalyku; kadangi ši perspektyva turi teises pasekmes ES;
- V. kadangi kultūros paveldo apsaugą žmogaus teisių klausimu taip pat pripažino JT Generalinė asamblėja¹¹, o žmogiškoji kultūros paveldo plotmė buvo visapusiškai patvirtinta 2030 m. JT darnaus vystymosi darbotvarkėje;
- W. kadangi 2022 m. Europos išorės veikslių tarnybos (EIVT) ataskaitoje dėl pažangos įgyvendinant „Konceptiją dėl kultūros paveldo konfliktų ir krizių metu“ pabrėžiamas ES paramos kultūros paveldo apsaugai įvairiomis priemonėmis per konfliktus ir krizes, įskaitant karą Ukrainoje, lygis¹²;
- X. kadangi Peticijų komitetas tik neseniai aptarė Peticiją Nr. 1168/2023, kurioje prašoma gražinti Rumunijos nacionalines vertybes ir istorinius archyvus iš Rusijos ir kuria į šį klausimą buvo atkreiptas ES dėmesys,
  - 1. reiškia didžiulį susirūpinimą dėl Rumunijos nacionalinių vertybių, kurias sudaro neįkainojamų kultūrinių, religinių ir istorinių Europos paveldo artefaktų kolekcija, būklės ir labai apgailėstauja, kad jas Rusija neteisėtai laiko jau daugiau kaip šimtmetį;
  - 2. primygtinai ragina Rusiją nedelsiant ir besąlygiškai gražinti Rumunijos nacionalines vertybes Rumunijai bei Rumunijos gyventojams, ir sumokėti baudas ir delspinigius, susikaupusius per tą laikotarpį, kurį Rumunijos gyventojai negalėjo naudotis teisėtai jiems priklausančiu turtu;
  - 3. atkreipia dėmesį į pastangas, kurias Rumunijos vyriausybė ir Rumunijos nacionalinis bankas deda diplomatinėmis priemonėmis ir tarptautiniu bendradarbiavimu siekdami, kad Rumunijos nacionalinės vertybės būtų gražintos;
  - 4. primena, kad kultūros paveldas yra sudedamoji valstybės tapatybės dalis; todėl smerkia neteisėtą kultūros objektų išgabenimą ir prekybą jais;
  - 5. primygtinai ragina Rusiją gražinti Rusijos iš Lenkijos pavogtus meno kūrinius ir vertybes, įskaitant objektus, pavogtus tuo laikotarpiu, kai Rusija buvo okupavusi Lenkiją, ir objektus, kuriuos pirmiausia buvo konfiskavusios Vokietijos pajėgos, o vėliau perėmė SSRS; ragina tarptautinę bendruomenę paremti Lenkijos Rusijai

---

¹⁰ Tyrimas – „Kultūros paveldo apsauga nuo ginkluotų konfliktų Ukrainoje ir už jos ribų“, Europos Parlamentas, Vidaus politikos generalinis direktoratas, Struktūrinės ir sanglaudos politikos teminis skyrius, 2023 m. kovo 21 d.

¹¹ 1998 m. kovo 6 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliucija 52/145 „Žmogaus teisių padėtis Afganistane“.

¹² EIVT, „Konceptija dėl kultūros paveldo konfliktų ir krizių metu. Taikos ir saugumo komponentas Europos Sąjungos išorės veikslių srityje“, 2021 m. balandžio 19 d.

pateiktus 20 restitucijos reikalavimų dėl tūkstančių objektų;

6. primena Rusijai, kad kultūros vertybių grobimas neturi nei teisinio, nei etinio senaties termino; ragina Komisiją, sprendžiant pagrobtų meno kūrinių klausimus, vadovautis požiūriu „vieną kartą pavogtas daiktas visada bus laikomas vogtu“;
7. teigiamai vertina pastangas, kurių kai kurios valstybės narės, vykdydamos savo išorės politikos strategiją ir siekdamos puoselėti viena kitos kultūros paveldo tarpusavio supratimą bei remti autonominės kultūros politikos vystymą trečiojoje šalyje, imasi kultūros vertybėms ir artefaktams į jų kilmės vietas grąžinti; ragina Komisiją ir EIVT aktyviai remti šias valstybes nares per jų derybų su trečiosiomis šalimis procesus vadovaujantis holistiniu požiūriu, taip pat aktyviai remti visų valstybių narių pastangas, susijusias su jų kultūros ir istorijos paveldo apsauga bei atkūrimu, laikantis 2022 m. „Mondiacult“ deklaracijos;
8. ragina Komisiją, Tarybą, EIVT ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai suteikti iniciatyvią pagalbą ir paramą Rumunijos valdžios institucijoms, pastarosioms dedant pastangas, kad jų nacionalinės vertybės būtų grąžintos; atkreipia dėmesį, jog siekiant, kad Rumunijos gyventojams būtų atkurtas teisingumas, šios pastangos taip pat turėtų apimti priemones, kuriomis Rusijai būtų skirtos baudos ir būtų išieškoti susikaupę delspinigiai;
9. ragina Komisiją ir Tarybą kultūros sumetimais ir nacionalinio paveldo grąžinimą įtraukti į ES išorės santykius, ypač į veiksmus, susijusius su Rusija;
10. ragina ES palaikyti santykius su kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir ypatingą reikšmę skirti bendradarbiavimui su JT ir jos specializuotomis organizacijomis, visų pirma UNESCO, kad būtų remiamos valstybių narių pastangos nustatyti pagrobtų meno ir nacionalinių vertybių buvimo vietą ir jas susigrąžinti;
11. ragina UNESCO ir kitas atitinkamas organizacijas padėti užtikrinti kultūros objektų, pagrobtų per Pirmąjį ir Antrąjį pasaulinius karus ir negrąžintų, grąžinimą;
12. ragina Komisiją pristatyti strategiją, kaip bus grąžinami Rumunijos archyvai ir nacionalinės vertybės, kuriuos vis dar neteisėtai laiko Rusija;
13. ragina ES institucijas imtis priemonių kultūros paveldui apsaugoti ir išlaikyti, taip pat kovoti su neteisėta prekyba kultūros paveldu ir su jo naikinimu;
14. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir Europos išorės veikslių tarnybai.